

2. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі. К.: Основи, 2001. 670 с.
3. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии. К.: Андронум, 2021, Т. 1: Процесс производства капитала. 556 с.
4. Гальчинський А.С. Економічна методологія. Логіка оновлення: навч. посіб. К.: АДЕФ - Україна, 2010. 572 с.
5. Єщенко П.С. Подолання ринкового романтизму і фундаменталізму - економічний імператив сучасності. *Економіка і прогнозування*. 2010. № 2. С. 7 -25.

Annotation: The main definitions of the category of "economic benefit" were considered. It was made a comparison of the approaches of O. Behm-Bawerk and K. Marx they used to analyze the concept of "economic benefit". It was proved that for studying and better understanding the essence of this phenomenon, it is necessary to use the dialectical research method.

Key words: economic benefit, value, cost, economic theory, dialectical method.

ТУРИСТИЧНИЙ ЗБІР В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

МОСКАЛЕНКО Ярослав,
здобувач вищої освіти групи Б 3/1
обліково-фінансовий факультет
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: визначено зміни обсягів надходжень до місцевих бюджетів від туристичного збору в умовах воєнного стану; досліджено, в яких саме областях України туристичний збір зазнав приросту, а в яких – зменшив свої обсяги; виявлено причини зміни обсягів туристичного збору.

Ключові слова: туристичний збір, воєнний стан, приріст, ставка туристичного збору.

Туристичний збір є однією з найважливіших складових місцевих зборів. Даний обов'язковий платіж введено в Україні ще з моменту набрання чинності Податкового кодексу України (далі – ПКУ) - з 1 січня 2011 року. Туристичний збір має своє визначення та свої основні елементи. Відповідно до статті 268 ПКУ, туристичний збір - це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету [1].

Платники туристичного збору – це громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення місцевих органів влади про встановлення туристичного збору, та тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі), визначених підпунктом 1 пункту 5 статті 268 ПКУ [1].

Ставка туристичного збору встановлюється за рішенням відповідних місцевих органів влади за кожен добу тимчасового розміщення однієї особи у місцях проживання (ночівлі), визначених підпунктом 1 пункту 5 статті 268 ПКУ, у розмірі до 0,5 відсотка (для внутрішнього туризму) та до 5 відсотків (для в'їзного туризму) від розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року [1].

Базою справляння туристичного збору є загальна кількість днів тимчасового розміщення у місцях проживання (ночівлі) [1].

Для значної кількості областей України туристичний збір є важливим джерелом поповнення місцевого бюджету. Особливе значення туристичний збір має для Львівської, Чернівецької, Закарпатської, Київської, Одеської областей нашої держави. Враховуючи умови воєнного стану, слід зазначити, що надходження від туристичного збору змінилися.

Суми надходжень туристичного збору по областях України наведено в таблиці 1. Так, надходження туристичного збору за перші чотири місяці 2022 р. у порівнянні з аналогічним періодом 2021р. зросли майже на 65% і становили 64611,15 тис. грн проти 39206,49 тис. грн [2].

Встановлено, що лідерами по сплаті туристичного збору за аналізований період 2022 р. були місто Київ (18178,33 тис. грн) та Львівська (11463,42 тис. грн), Закарпатська (6212,14 тис. грн) і Івано-Франківська (5695,92 тис. грн) області. У порівнянні з аналогічним періодом 2021 р., приріст надходжень туристичного збору до місцевих бюджетів у Львівській і Закарпатській областях становив відповідно 268% і 144%. Вважаємо, що причиною такого зростання обсягу надходжень є великий потік переселенців-біженців з південних, центральних і східних областей України.

Проте в регіонах, де велися або ведуться бойові дії, а також у тих з них, які були окуповані, туристичний збір зазнав суттєвого спаду. Так, за січень-квітень 2022 р. порівняно з аналогічним періодом довоєнного (2021) року спостерігається зменшення надходжень туристичного збору до місцевих бюджетів в таких

областях: Миколаївська (-63%), Луганська (-60%), Сумська (-48%), Херсонська (-46%), Донецька (-45%), Запорізька (-41%).

Слід вказати, що у деяких містах України, таких як Ізмаїл і Черкаси, на період воєнного стану туристичний збір було скасовано [3, 4]. Основною причиною такого рішення місцевих органів влади, на наш погляд, є недоцільність стягнення туристичного збору з внутрішньо переміщених осіб під час дії воєнного стану.

Таблиця 1 Надходження туристичного збору по областях України за 01.01-01.05.2022 р.

№ з/п	Регіони/міста України	Надходження за січень-квітень 2022 р.	
		Сума, тис. грн	Приріст/зменшення у порівнянні з аналогічним періодом 2021 р.
1	Волинська область	480,59	-18%
2	Дніпропетровська область	2459,02	-3%
3	Донецька область	600,391	-45%
4	Житомирська область	634,55	-20%
5	Закарпатська область	6212,14	144%
6	Запорізька область	696,64	-41%
7	Івано-Франківська область	5695,92	48%
8	Київська область	3497,73	17%
9	Кіровоградська область	368,51	21%
10	Луганська область	412,99	-60%
11	Львівська область	11463,42	268%
12	Миколаївська область	593,26	-63%
13	Одеська область	3176,67	-4%
14	Полтавська область	1471,98	-7%
15	Рівненська область	433,25	-20%
16	Сумська область	245,96	-48%
17	Харківська область	2766,02	-6%
18	Херсонська область	291,78	-46%
19	Хмельницька область	1447,17	65%
20	Чернігівська область	518,3	-27%
21	м. Київ	18178,33	98%

Джерело: узагальнено автором за інформацією [2].

Отже, надходження туристичного збору до місцевих бюджетів у 2022 р. змінилися. По-перше, наявні як колосальні зменшення надходжень в прифронтових і окупованих областях України, так і скасування туристичного збору в деяких українських містах. По-друге, через масову міграцію населення з небезпечних регіонів України до західних її областей, у останніх спостерігається суттєвий приріст надходжень туристичного збору до місцевих бюджетів. Вважаємо, що після перемоги і встановлення миру в Україні, надходження туристичного збору до місцевих бюджетів будуть пропорційно зростати у всіх регіонах України.

Література:

1. Податковий кодекс України (редакція від 10.10.2022). 268 стаття. Туристичний збір. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/sp:max50:nav7:font2?find=1&sp=%26sp%3D%3Amax50%3Anav7%3Afont2&text=%268+%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F#w1_1

(дата звернення 11.10.2022).

2. Турзбір в Україні за перші чотири місяці 2022 року зріс на 65%. URL:<https://www.tourism.gov.ua/blog/turzbir-v-ukrayini-za-pershi-chotiri-misyaci-2022-roku-zris-na-65> (дата звернення 12.10.2022).

3. В Ізмаїлі на період воєнного стану скасували туристичний збір. URL:<https://izbirkom.org.ua/news/mestnoe-samoupravlenie-14/2022/v-izmayili-na-period-voyennogo-stanu-skasovali-turistichnij-zbir> (дата звернення 13.10.2022).

4. Туристичний збір у Черкасах скасовано на час воєнного стану. URL:<https://novadoba.com.ua/378948-turystychnyj-zbir-u-cherkasah-skasovano-na-chas-voyennogo-stanu> (дата звернення 13.10.2022).

Annotation: the change of the amount of income from tourist fees to the local budgets was determined in conditions of the military state; the increase as well as decrease of the tourist fees in Ukrainian regions was researched; the reasons of the tourist fees amount change were determined.

Key words: tourist tax, martial law, growth, the rate of the tourist fee.

**Науковий керівник – БУРКОВСЬКА А. В.,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна**